

schreven door de hele groep van medewerkers. In *reportable portraits* worden die vijf portretten als bewegingspartituur behandeld en gelijktijdig opgevoerd, waarbij een minimaal compositorisch kader de individuele interpretaties op elkaar afstemt. Een specifieke visie op het groepsportret en op het sociale zit dus in deze werkwijze verankerd. Het wordt erdoor mogelijk gemaakt.

IN DIRECTORY: TATTOO LEEK DE RUIMTE OP EEN DANSSTUDIO OF EEN KLAS MET SCHOOLBORD: DE CHOREOGRAFIE LIET ZICH LEZEN ALS EEN REEKS OEFENINGEN IN SOCIALISATIE, TEGELIJKERTIJD ONDERNOMEN DOOR VIJF INDIVIDUEN.

Minstens even belangrijk is de radicale kijk op choreografie: afgezien van het vertrekpunt werd het bewegingsmateriaal niet door video gemedieerd, evenmin door het tonen en imiteren, maar slechts door het collectieve schrijfproces. Het notitieschrift is daarom ook een verzet tegen het gebruik van media, die door hun technologische karakter het eindresultaat sterk beïnvloeden. In de woorden van deuffert + plischke: ‘Er is geen visueel regime van imitatie. Choreografie is voor ons geen reconstructie van een origineel (zoals dat met video het geval is), maar een proces waarin respons centraal staat en dus verantwoordelijkheid en subjectivering.’ Wat ontstaat, duiden ze graag aan met de term ‘polyphysis’: ‘Hoe kun je de manier waarop je geconditioneerd bent je voorkeuren en afkeuren te presenteren, ja het beeld dat je van jezelf hebt, vermijden?’

Imitatie en beeldbesef, twee begrippen die belangrijk zijn voor het portret, worden hier met choreografie en dans verbonden. Is choreografie niet altijd een vorm van portretteren en dans een vorm van zelfportret? Om uit te vissen wat er in die vraag precies op het spel staat, is de verschuiving van video naar schrift cruciaal. Tegenover de vanzelfsprekendheid van het spiegelbeeld staat de paradoxale handeling van het schrijven, aangewakkerd door het besef dat de woorden steeds te laat zullen komen voor een accurate zelfbeschrijving. Die onmogelijkheid om ons eigen gelaat te zien, drijft ons naar de anderen, naar het sociale, naar de publieke ruimte. Maar om die dynamiek te kunnen erkennen, moet het sociale in een spanningsverhouding staan met het solitaire moment van het schrijven – en precies dat pendelen tussen twee extremen lijkt me de kern van deuffert + plischkes werkwijze, net zoals Bernardo Soares zijn rusteloze conditie vooral onder ogen ziet wanneer hij schrijft. Tijdens het volgen van een workshop⁶ met deuffert

+ plischke mocht blijken hoe eenzaam hun schrijfpraktijk letterlijk is: het collectieve moment bestaat welgeteld in de gedeelde methode en het doorgeven van de notitieschriften, verder worden alle energie en ideeën, maar ook alle wrevel en onenigheid, gekanaliseerd in het solitaire schrijven – ook al verhoudt dat zich tot de woorden van alle individuen in de groep.

De solitaire ruimte van het schrijven vindt op de bühne ook een pendant in het decor. In *directory: tattoo* leek de ruimte op een dansstudio of een klas met schoolbord: de choreografie liet zich lezen als een reeks oefeningen in socialisatie, tegelijkertijd ondernomen door vijf individuen. Het sociale kondigde zich aan, werd voorbereid, maar speelde zich niet af in onderlinge relaties en al zeker niet in dialoog met het publiek. Voor *reportable portraits* ontwierp Herman Sorgeloos een doosvormige ruimte met panelen en fragiele lampstructuren, die ergens nog de intimiteit van studio of schrijfkamer oproept. Net zoals de achterwand van zwartgeverfde bladen als een groot palimpsest herinnert aan het notitieschrift. Maar de doos is opengewerkt en een voetlicht vooraan laat er geen twijfel over bestaan: we bevinden ons in het theater.

LAAT DIT HET MEEST OPVALLENDE MOTIEF VAN REPORTABLE PORTRAITS ZIJN: DE DANSERS KIJKEN ELKAAR EN DE TOESCHOUWERS DE HELE TIJD AAN.

3. Een vrouw (danseres Hanna Sybille Müller) betreedt de scène en loopt naar voren terwijl ze het publiek aankijkt, een glimlach op het gelaat. Eens vooraan blijft ze staan, ontspant haar kaakspieren en blik, keert zich naar binnen, sluit haar ogen en buigt voorover. Het is een even simpele als gelaagde beweging van blootstelling en terugtrekking, alsof ze de rusteloze ruimte van Soares betreedt, gesymboliseerd door een onmogelijke slaap: ‘Ik kan niet denken door de slaap die ik heb en ik kan niet voelen door de slaap die ik niet kan vatten. (...) Ik verdeel me in moe en onrustig en raak met het voelen van mijn lichaam aan een metafysische kennis van het geheim der dingen.’⁷ Doorheen *reportable portraits* zullen ook de andere dansers (Katrin Deuffert, Helena Golab, Thomas Plischke en Benjamin Schoppmann) zich in die schemerzone begeven via gebaren en houdingen die aan slaap refereren: van liggende, afgewende lichamen tot de wazige blik die verdwaald is in dagdromerij. Momenten van onderbreking, van terugtrekking uit het sociale